

Prenumerationspris 1/1 år Kr. 2.— 1/2 " " 1.—	Utgiven av Svenska Fokförbundet. Redaktör: Andreas Stahl, Riddaregatan 3, Reval.	Utlandet: 1/1 år Kr. 3.— 1/2 " " 1:50
---	---	---

Tre svenska institutioner.

Oaktat i våra dagar så många nya stater med radikala författningar uppstått, gives det dock få länder, där medborgarens rätt och säkerhet är så starkt skyddad av grundlagarna som i Sverige. I sitt slag tämligen enastående äro de tre medborgerliga skyddsinstitutioner, som kallas justitiekanslern, justitieombudsmannen och militieombudsmannen.

Justitiekanslern är Kungl. Majestäts, d. v. s. regeringens högsta ombudsman, som utom sin verksamhet som rikets högsta åklagarmyndighet har att övervaka statsämbetsmännens förvaltning.

Justitieombudsmannen är riksdagens högsta förtroendeman, som även har en vittgående övervakande verksamhet.

Till båda dessa myndigheter kan medborgaren vända sig med de klagomål han anser sig ha grundad anledning till mot något statens organ eller dess ämbetsmän.

Militieombudsmannen har i stort sett samma ämbetsbefogenhet inom det militära området.

Ingångna klagomål — om de falla inom någon av de tre institutionernas befogenhetsområde — föranleda infordrande av yttrande från den myndighets eller ämbetsmans sida, mot vilken klagomålet riktas, och sedan ombudsmannen allsidigt satt sig in i saken, antingen till bakavisas klagomålet eller föranleder det åtal, varning eller anvisning om, huru framdeles bör förfaras.

Den stora fördelen med dessa institutioner är, att ett klagomål, avgöres mycket snabbt, i det att man ej behöver beträda den

långsamma vägen genom hela raden av överordnade myndigheter, varjämte man har grund att antaga, att den anlitate ombudsmannainstitutionen står utom alla även omedvetna yrkesparti-eller kamrathänsyn.

En annan mycket viktig uppgift, som åligger dessa myndigheter, är lagtolkningen, d. v. s. att ett statsorgan, som är i tvivel om, hur en viss lagtext skall rätt förstås, kan vända sig till ombudsmännen med anhållan om förklaring.

Icke blott efter anmälan utan också på eget initiativ kunna de tre institutionerna inskrida. Det inträffar mycket ofta att någon i pressen omtalad händelse föranleder infordrande av yttranden och förklaringar från de statsfunktionärens sida, vilka kunna anses på något sätt ha felat.

Dessa tre svenska institutioner ha i hög grad bidragit till att säkra och reglera samhällslivet och förhindra uppkomsten av ämbetsmannagodtycke. I nya stater, där förhållandet mellan staten och den enskilde liksom mellan olika statsmyndigheter ännu ej är fullständigt reglerat genom erfarenhet och tradition skulle utan tvivel en dylik statsmaktens högste ombudsman vara av allra högsta värde.

Denna mycket flyktiga och ofullständiga framställning kunde med andra ord framställas sålunda: De tre institutionerna äga utom att bevaka statens intressen, att tillse att i statslivet alla i lag föreskrivna former noga iakttagas, och att lagens innehåll tolkas på ett sätt, som motsvarar lagstiftarens mening.

Vad jag menar med uppfostran.

Av Johan Gärström, Vormsö.

Med frasen „uppfostran för vuxna“ förstå vi mestadels något, som endast har betydelse för dem, som i sin ungdom icke ha kommit i åtnjutande av de fördelar en god skolundervisning kan giva. Vi glömma därvid, att de, som ha utträtt något här i världen, aldrig upphört att utbilda sig själva.

Frågan, hur vi skola använda den fritid, som står till vårt förfogande under medelåldern, är en individuell angelägenhet, men de flesta böra enligt min mening nyttja den till fyra saker:

Först och främst böra vi skaffa oss kunskap om mänsklighetens historia. Därmed förstår jag ej, att vi skola lära oss en lista vissa regentlängder, data eller fältslag. Ofta hysa vi en önskan att erfar, hur ett eller annat av det bestående har kommit till. Vi känna nog till den allmänna grundsatsen, att de flesta saker kunna förklaras av sitt ursprung eller ur deras föregående utveckling, men vi veta i allmänhet icke, var vi skola börja vårt studium.

Försöket att bemästra hela materialet tyckes oss utsiktslöst.

Vi böra då inte börja med det förflutna utan med det närvarande. Just den sak, om vilken vi vilja erfar något, bör bilda utgångspunkten. Därefter böra vi läsa något allmänt därom, och sedan, om vårt intresse håller bi, övergå till enskildheter.

Låt oss taga Kina som exempel, emedan det för ögonblicket är rätt aktuellt, och antaga, att vi vilja ha noggranna upplysning-

gar om detta land och dess invånare. Då vi inte ha läst något om Kinas historia i skolan, äro vi dåligt förberedda och förstå ej allt vad som meddelas om detta land i våra tidningar. Vi finna emellertid i ett konversationslexikon något om det tidsavsnitt, som just nu intresserar oss. Den korta artikeln i detta lär oss i stora drag, vad som har tilldragit sig, hur och när. Vid dess slut finna vi en förteckning över de källskrifter — böcker och andra dokument — som utgjort grundvalen till artikeln i fråga. Om vi läsa dessa böcker, finna vi däri hänvisningar till upplysning, och dessa källor föra oss slutligen till de ursprungliga dokumenten. Envar, som har fört detta program till slut, kommer att behärska allt vad som är känt om den föreliggande saken. Under tiden har hans intresse blivit väckt för andra historiska tilldragelser. Även här skall han först läsa det som flyter på ytan, en kort redogörelse, och sedan tränga till djupet.

Det är emellertid blott få av oss, som ha tid och energi att gå till väga med sådan grundlighet, men detta är den rätta metoden, och den står var och en, som kan läsa, till förfogande.

Det är märkvärdigt, hur mycket kunskaper man kan skaffa sig blott genom vanan att ständigt läsa. Många människor ha lagt sig till med, ett ansenligt historiskt vetande, trots det att de haft liten fritid att använda till läsning. De utnyttja emellertid även de korta pauserna under dagens lopp till läsning. Den, som tror, att han en dag kommer att förfoga äver större fritid och då skall gripa sig an med att öka sin beläsenhet, kommer säkerligen att gå denna förutan i graven. (Forts.)

Det nationella i uppfostran.

Över ovannämnda ämne höll den numera avlidne lektor H. Pöhl ett föredrag på en lärardag. Talaren uppmanade då de svenska lärarna att på ort och ställe verka för svenskheten. Han framhöll, att man redan hos skolelever borde väcka den rätta nationalkänslan, ty just det uppväxande släktet, som är vårt hopp, skall göras till goda svenskar. Många lärare beröra alldeles yt-

ligt det nationella i skolan. De anse, att barnen äro omogna för nationella spörsmål, och att det är bortkastad tid. Skolan har ju sitt särskilda program, som måste genomgås, och om man ibland nämner några ord om svenskhet, tycker man, att man gjort sin plikt. Det är emellertid icke alls meningen att under lektionerna tala om svenskhet, i fall ämnet icke fordrar det. Därmed kan intet vinnas.

Om man vill lära barnen älska sitt modersmål och sitt folk, måste detta ske utom skolan. Härvidlag äro elevföreningar ytterst önskväda, särskilt för eleverna på folkskolans högsta klasser. I de flesta estniska folkskolor ha lärarna organiserat elevföreningar, och de senares antal växer varje år. De flesta verka för nykterhet, men också andra finnas. De svenska skolorna äro långt efter i detta avseende.

I oktober 1929 bildades en dylik elevförening i Höbring skola, där endast V klassens elever äro medlemmar. Föreningens verksamhet handhaves av en bland eleverna själva vald styrelse, och dess uppgift är att verka för nykterhet och goda levnadsvanor samt att redan tidigt lära barnen älska och högakta sitt modersmål. Den har egen bokföring, stadgar m. m., som medlemmarna själva ha hand om. Föreningens namn är „Hoppets Vänner“. Den har varje månad anordnat en fest, där medlemmarna själva fått bestämma om programmet. Intresset har varit mycket stort. Nykterhets-moraliska-och svenskhetsföredrag ha hållits.

Den 17—18 maj hade föreningen anordnat en utfärd till Odensholm. Detta hade varit Hoppets-Vänners dröm, och därför hade den sparat i hop alla medlemsavgifterna. Läraren på Odensholm, herr. J. Dans, förde alla över nästan gratis. Vädret var det härligaste, och överallt blevo vi på det hjärtligaste emottagna. Mycket, mycket lärde vi oss på den lilla ön, och minnet av utfärden skall sent glömmas. Barnen sade själva, att det var deras härligaste upplevelse, och med tacksamhet minnas de Odensholmsvistelsen. Den 1 juni avslutade föreningen sin verksamhet för detta läsår.

I Roslep har också en dylik elevförening bildats. Det vore

önskvärt att elevföreningar funnos i alla svenska skolor, ty därigenom bli barnen redan tidigt intresserade för föreningsverksamhet, och på sammanträdena är just rätta platsen att väcka de nationella tankarna. Lärarna måste ju övervaka det hela och ge råd och upplysningar.

Gör ett försök, och du skall finna ett outtröttligt intresse.

C. B.

Till läsekretsen.

För att i ännu högre grad kunna bli en estlandssvenskarnas förenande länk och nyhetsspridare, har redaktionen beslutat införa en ny spalt för familjenyheter. Födelse, bröllop, dödsfall m. m. torde därför meddelas redaktionen, som mot en ringa avgift inför en kort notis. Redaktionen.

Hälsning från Canada.

Vi undertecknade estlandssvenskar sända en varm sommarhälsning, från det kyliga Canada, till våra föräldrar, hustrur, vänner och bekanta samt önska en glad och trevlig sommar med god lycka och framgång. Ingen nämnd och ingen glömd. Glöm icke de tre vandrande!

J. Appelblom, A. Schönberg,
A. Seffers.

Anseküla-svenskarna.

(Forts. fr. nr. 9.)

För Kustbon av museiintendent
Paul Ariste.

Åren 1729—1746 verkade på Ösel pastor Alexander Holmqvist, vilken till födelse döds-och äktenskapsmeddelanden brukade tillägga olika ofta rätt långa anmärkningar och förklaringar samt därvid även angav församlingsmedlemmarnas nationalitet. Pastor Holmqvist och hans maka Christina Charlotta född Hasselblad torde själva varit svenskar. Detta antagande stöder sig utom på tillnamnet även på några svenska eller med svensk ortografi gjorda anteckningar i den tyska texten.

Anteckningar, som direkt tala om svenska bönder, finnas dock blott tre. Bland döpta under år 1723 nämnes en dotter till en svensk krigare, som blivit tillfångatagen av ryssarna. 1731 äktade en Mathis Lax högvälborna assessorskan Lagersterns tjänsteflicka Annika Berg. 1739 finnes en an-

märkning till ett äkta par: svenskt äkta par.

Dessa ovannämnda svenskar kunna icke vara händelsevis invandrade, ty pastor Holmqvist antecknar med stor noggrannhet alla, som äro födda utom Ösel och detta ännu i andra led, t. ex. hans egen tjänsteflicka, som var född på Runö.

Utom de nämnda finnas ännu ett par personer antecknade som svenskar. 1739 har en svensk fröken Anna Christina Adelsbäck stått fadder; och rätt ofta nämnes prästgårdens hushållerska Brigitta Löfqvist (Brita Löfqvist). Vid slutet av pastor Holmqvists ämbets-tid, då man började göra skillnad mellan estniska och tyska församlingar, höra dessa båda kvinnor till tysk församling och sålunda äro de förtyskade och härstamma troligen från tidigare invandrade svenska ämbetsmän.

(Forts.)

Ett svenskt centrum i Reval.

Svenskarna i Reval höra till de stilla i landet. Jag tror, att en främling kunde leva årtal här i staden utan att någonsin komma tillsammans med en svensk. Och dock är det svenska elementet ej så litet. Man har ju en hel svensk kyrkoförsamling, antalet rikssvenskar och finlandssvenskar är ej obetydligt och genomresande svenskar finnas enligt polisprefekturernas uppgift ganska talrikt. Vore det ej äntligen på tiden att söka få tillstånd ett ställe, där svenskarna kunde träffa varandra?

I de flesta europeiska huvudstäder finns det redan sådana träffpunkter, svenska presskontor eller kaféer. Där finner man svenska tidningar, kommer lätt i beröring med svenskar, får alla upplysningar och all hjälp som behövs i en främmande stad. Dessutom har man behaget att kunna fördriva en stund i svensk-språkig miljö.

Fru Helga Blees, som är en intelligent och handlingskraftig kvinna, ser en typiskt svensk kaffestuga hägra för sin inre syn. En i svensk allmogestil, ljust och trevligt inredd lokal, där man kunde få gott svenskt kaffe med riktig grädde och trevlig servis. Samtidigt svenskt kaffedopp av bästa slag. Den som en gång i Sverige lärt känna vad riktiga fräsvällor är för något, och vilken betydelse de ha för den

svenska våren, behöver inte tveka om det skulle bli ett populärt företag. „Kaffe med dopp“ enligt gammal svensk och finlandssvensk tradition, ja, jag tror inte att finlandssvenskarna stå efter, har utan tvivel en charme, som sällan eller aldrig är tillfinnandes i andra länder. Huru många veta här, vad en riktig kaffeskorpora vill säga? Riktiga saffrans- och mandelbullar? Riktiga rån och plätttrullrutter, som rullas i stött mandel och socker? En lagg varma, frasi-ga väfflor med körsbärs eller hallonsylt? Och svenska pepparkakor m. m.

Det finns i Reval en stor, stor brist: icke ett enda trevligt fri-luftskafe! Feischner etc. är nog trevligt och gott, men att mitt i sommarvärmen krypa in i kvava, överfulla lokaler, lockar föga.

Endast den som varit i de gamla österrikiska länderna vet till fullo, hur härligt en portion glass kan smaka. En riktig wienerglass med hälften smultron och hälften vaniljglass, aprikosglass vägar jag knappt tala om! Och så med en duktig klick vispgräddade över!

Ett sådant kafe kunde så småningom utökas till en liten svensk restaurant. Det är onödig nationell blyghet att vilja förneka att äkta svensk mat i en äkta svensk restaurant är något alldeles särdeles. Just det enkla men med kärlek tillagade söker sin like.

Kanske är det för djärft att låta tanken löpa vidare till en framtidens svenska klubb?

Ej blott svenskar skulle komma till ett sådant näringsställe, överallt i världen äro de svenska kafe- och restaurangföretagen populära även bland utlänningar. Det är sorgligt att behöva konstatera, att det i en stor stad med så många svensktalande och talrika genomresande det ej finns ett enda svenskt träffställe.

Finns det ej här hos oss svenskar, som ha sinne för dylika projekt? Skall det nödvändigt behöva komma någon från andra sidan havet och sätta fart i planerna?

Benita Wrangell-Mothander.

Ordinarie prostsynod

med Estlands ev.-luth. kyrkas svenska kontrakt hålles torsdagen den 26 juni kl. 11,30 f. m. i svenska församlingssalen i Reval, Riddaregatan 9. Synoden inledes med

svensk gudstjänst i S:t Mikaelsskyrkan, med början kl. 10 f. m. Predikan hålles därvid av kyrkoherden Karl Nilsson från Vormsö.

Att som bisittande med rösträtt deltaga i synoden kallas härmed församlingarnas kyrkoherdar och klockare jämte tvenne valda ombud från Revals S:t Mikaelsskyrka, Vormsö S:t Olai och Runö S:t Magdlena pastorat.

Dessutom inbjudas till deltagande i synodens förhandlingar samtliga svensktalande församlingars kyrkoråd, jämväl från Nuckö, ävensom kyrkoherden och klockaren jämte ev. utsedda ombud från sistnämnda pastorat.

Föredragningslista.

1. 1929 års protokoll.
2. Svenska kontraktets årsberättelse.
3. Diskussion: Hur bäst utöva pastoralvården bland svenskarna i Estland, enkannerligen med hänsyn till organisationen och svenska språkets nyttjande?
4. Julhälsningen.
5. Prosterikassan.
6. Av konsistoriet ev. förelagda överläggningsämnen.
7. Löpande ärenden.

Reval den 11 juni 1930.

Harald Engström.

Den svenska lärarkåren.

Den 15,16,17 dennes hade den svenska lärarkåren samlats på Vormsö i Hullo för att dryfta viktiga frågor i samband med uppfostringen av det unga släktet. Därvid kom även tankeutbyte till stånd om företeelser och rön under det senaste läsåret.

Överläggningarna präglades av saklighet och allvar, och det är med verkligt nöje man konstaterade, att de tillstädeskomna lärarna och lärarinnorna med verklig glädje offra sina bästa krafter för de ungas fostran. Det har förut betonats, att Estlands svenska lärarkår är jämbördig med esternas och denna omständighet må här ännu framhållas. Det är sant, att arbetet bedrivs under enorma svårigheter, att skollokalerna ofta äro under all kritik, men detta är icke lärarkårens fel utan kommunernas. Vi hoppas att den yngre generationen som sitter i kommunalfullmäktige tager denna sida av saken under allvarligt övervägande. Förbättring av skol-

lokalerna är nödvändig, detta påstående kan icke vederläggas.

Sorgligt nog finnes det också dylika lärarkrafter, som föredraga att fördriva tiden med någonting annat, när flertalet rådgör om viktiga skolangelägenheter. Eller anse de förstnämnda sig vara så pass fulländade att de icke finna någon nödvändighet föreligga att deltaga i de andras överläggningar?

Hullo, ja — det är ett nöje att vara i Hullo. Vackert beläget, trevliga människor. Hullo liknar snarare en köping än en vanlig bondby, icke ens hus i två våningar saknas. Jag återvänder med nöje till Hullo och Vormsö nästa gång, när plikten kallar.

Sommarkurser för lärarna.

Den 14 nästkommande juli börja sommarkurserna för lärarna och försiggå ända till den 9 augusti utan avbrott.

Ölstugan 4:a n

Bryggaregatan 4, Göteborg

Rekommenderas

Väl. temp. öl och goda smörgåsar
Gustaf Nilsson.

HOLMBLOMS
KAPPOR, DRÄKTER
NORRMALMSTORG

Tel. N. 561 STOCKHOLM Rikst. 9255

„Besök Borås“

EGONLINEN uppehåller regelbunden trafik Göteborg med alla mellanliggande svenska hamnar till KARLSKRONA—DÄNZIG—LIBAU—RIGA—REVAL—HÄLSINGFORS.

Vildskinn

Räv, Utter, Mård, Hermellin. Ekorre, Hare och Kanin uppköpas till allra högsta pris. Vi betala högsta priser, då skinnen huvudsakligen äro för egen fabrikation. Prislista sändes mot porto.

FOUGSTEDTS PÄLSVARUFABRIK Malmö 4

STADSHOTELLET HEDEMORA

Rekommenderas. Modernt Hotell & Restaurang.

Fullständiga rättigheter Tel. Namnanrop

Restaurant Runan

Sundsvalls populäraste restaurant

HEMTRIVLIGFESTVÅNING

Förträfflig mat. Billigaste priser

Stadshotellet i

LINDESBERG
REKOMMENDERAS

CARL FREDRIKS BIERSTUGA

Hantverkaregatan 17.
NORRKÖPING

REKOMMENDERAS.

Undervisning meddelas i följande ämnen: Svenska språket, estniska språket, Estlands geografi och historia samt matematik. Samtliga svenska lärare, torde benäget deltaga i dessa kurser.

Ryska territorialarmén tve tydlig. Sovjets högsta krigsråd har, enligt ett Moskvameddelande till Berlintidningarna, påbjudit om inställande tills vidare av formeringen av nya territorialtrupper, med vilka den reguljära röda armén i krigsfall skall kompletteras. Anledningen till påbudet uppges vara misstro till territorialtruppernas politiska tillförlitlighet.

Kyrkliga meddelanden.

S:t Mikael:

1. sönd. e. Tref.: Högmässa och kyrkogårdsinviqning å Lilla Rågå med början kl. 10.

Den hel. Joh:s döps dag: Högtidsgudstjänst kl. 11 i S:t Mikael. med anl. av 1100-års-

jubileet av Ansgars första verksamhet i Sverige och 400-årsminnet av Augsburgska bekännelsens framlämnande.

Torsd. d. 26 juni: Gudstjänst kl. 10 i S:t Mikael. i samb. med prostsynoden.

H. Engström.

Enligt tidningarna är sinnesstämningen tämligen upprörd nu i Finland. Det fosterländska elementet håller som bäst på med att kräva trygghet gentemot kommunisterna-landsförrädarna. Finland står måhända nu inför en avgörande kamp vars resultat kanske kommer att få vittgående följder.

Enligt meddelande av Svenske konsuln härstädes behöva de, som önska besöka Sverige så länge Stockholmsutställningen varar, icke utrikespass utan viseras de vanliga passen, dock med villkor att dessa äro försedda med innehavarens fotografi.

PEHR NILSSON
Byggnadsentreprenör, Stockholm
Husbyggnader — Reparationer
Tel. 6803 Eriksbergsgatan 16 Tel. Norr 6803.
Nybyggnaden, Svevägen 77 Tel. Vasa 14577.

HÔTEL ATLANTIC
Stockholms modernaste, tystaste och komfortablaste hotell.
Fullständiga toilettrum med bad till varje rum och dubletter.
Förstklassig Restaurant.
Moderata priser.
Dans måndag och fredag.

RESTAURANT D A M B E R G
MATSALEN I TR. STOCKHOLM. REKOMMENDERAS
Beställningar av bord N. 129 11. N. 62 85.

Vid besök i Norrtälje rekommenderas

Stadshotellet

Innehavare Direktör B. O. Lagermark
Musik under sommarmånaderna.

Mc CORMICK-DEERING
INTERNATIONAL

LANTBRUKSMASKINER

BRUKET BÄST - I LÄNGDEN BILLIGAST

BEGÅR KATALOGER!

AKTIEBOLAGET

INTERNATIONAL HARVESTER Co.
NORRKÖPING — MALMÖ

Jönköpings stads och läns sparbank

Stiftad 1831.

Huvudkontor i JÖNKÖPING. Avdelningskontor
Jönköping, Huskvarna, Norrahammar, Smålands Taberg.

Bierstugan i

Spångbacken, Norrköping.

Rekommenderar sina väl tempererade maltdrycker.

HANSA
STOCKHOLM

Aktiekapital och reservfond
Kr. 6.000.000

FÖRSÄKRING

Avdelningskontor i Reval:
S. Karja 7.

Reserverad annonsplats

„Besök Katrineholm“

Hamnrestauranten Motala

Belägen vid hamnen.

Fullständig servering. Gott bord.
Billiga priser.

Kinna.

Fredriksson & Abrahamsson, Kinna
Tillverkar och försäljer:

GARDINER, BOMULLS-, YLLE- & LINNEVÄVNADER samt YLLETRIKÅ

Den Gyllene Freden

Vid Järntorget, Stockholm
Riks 80 29.